

Kuva: Joonas Saarikko

VÄLINEIDEN huolto ja kunnossapito

Näin varmistat seuraavan kauden jouhean aloituksen.

Lohikauden ollessa kesällä kuumimmillaan välineet joutuvat erilaisiin olosuhteisiin, joissa niitä väistämättä joskus rikkoutuu. Osansa rikkoutumiseen on varmasti myös se, että yllättävän moni jättää huolehtimatta tavaroistaan oikeanlaisella säilytyksellä ja huollolla niin kauden aikana, kuin myös kauden ulkopuolella.

Syksyn kääntyessä talveen monet kalastajat hautaavat kalakamansa kaapin pohjalle. Pahimmillaan vapaputket, kelapussukat, siimat ja perhoaskit on lätkäisty kiinni kosteina. Jokainen voi käsittää mitä tapahtuu niiden hautuessa märkinä suljetussa paketissa. Kosteus kyllä häviää ajan myötä, mutta jotain ötyhöttöistä saattaa

homeen lisäksi syntyä kosteuden vaikutuksesta, koukkujen ruostumisesta puhumattakaan.

Perhot

Perhot kuivatan aina huolella reissujen jälkeen. Putkista irrotan koukut ja käyn käytössä olleet perhot läpi. Mikäli löytyy tylsyneitä putkiperhokoukkuja, heitän ne heti pois. Kalassa ollessani pyrin välttämään koukkujen jättämistä luontoon, enkä heitä niitä jokeen tai nuotipaikkaan. Myös perukkeet tuon pois, tai jos rannassa palaa nuotio, poltan vanhat perukkeet.

Koukkuperhoissa osumaa saaneet perhot yritän teroittaa, mutta mikäli en onnistu, pistän perhon pois. Monet ►

koukut ovat nykyään kemiallisesti teroitettuja ja ainakin minulle tuollaisen koukun teroitus on hepreaa.

Kuluneena kesänä huomasin varsinkin Ally's Shrimpeissä käyttämäni Esmond Drury -koukkujen vaikean teroittamisen. Moni kyseiseen koukkuun tehty perho oli tylsynyt, enkä millään saanut niitä teroitettua. Se on harmi, koska perho on työläs sitoa ja moni hyvännäköinen perho joutuu turhaan pois käytöstä, kun en saa sitä enää teräväksi.

Jos joku koukkumalli on kesän aikana osoittautunut heikoksi, otan ne heti pois askeista.

Vavat

Vapojen huolto talviaikaan ei juuri mitään erityisiä toimenpiteitä vaadi, mutta varmistan pakatessani vavat talviteloille, että ne ovat kuivat, myös kelankiinikkeiden kiristysrenkaiden alta. Jätän vavat kaappiin omiin putkiinsa, mutta niin, että putken korkki ja pussit ovat auki. Ennen pakkausta käyn vavan pinnan ja renkaat läpi pääpiirteittäin mahdollisten osumien varalta.

Kesällä kalassa ollessani yritän huolehtia vavoista monin eri tavoin. Sanoisin, että vavat

Perhot kuivumassa kalarepeaman jälkeen.

Vavat seinällä.

Kelat ja siimat valmiina talvisäilöön.

Siimat pusseissa merkittyinä.

ovat minulle työkaluja ja ne pitää olla kunnossa. Muistan joskus kauan sitten, kun Lopsen Lasse Perhokellarista selitti, että jos vavan osat yhdistetään lievästi kiertäen, aina samaan suuntaan, pintaan tulee hieno ”kierre” ja osat pysyvät hyvin kiinni. Osien irrotus tehdään vastasuuntaan, jolloin kierre vahvistuu. En tiedä onko asia näin, mutta minä laitan osat juuri näin.

Osia en teippaa toisiinsa koskaan. Siihen on muutama syy;

Ensinnäkin, kun osat teipataan, yleensä sähkökärin teipillä, teippi ajan myötä antaa hieman periksi. Kun teippi joustaa, vavan osat höltyävät, ja koska teippiin luottaa monesti liikaa, ei juurikaan tule tarkistettua vavan osien tiukkuutta ennen poolille menoa. Olen monesti nähnyt kuinka teipatuissa vavoissa on holkeissa halkeamia. Onhan niitä tietty teippaamattomissakin, mutta en missään nimessä suosittel teippamista kenellekään. Parempi konsti on

kiristää vavan osat aina ennen vuoron alkua. Itse kokeilen osat joskus myös kesken laskun. Yhtään vapaa en ole rikkonut löystymisen takia, mutta monta teipattua vapaa, joista holkki on haljennut olen nähnyt.

Monesti myös teipissä oleva liima tarttuu aihioon inhottavasti, ja yhdessä teipatussa vavassa olen nähnyt, kuinka teipin liima on aiheuttanut jonkin sortin kemiallisen reaktion lakkapinnan kanssa, jonka seurauksena lakkapinta oli aivan sulaneen näköinen.

Jos vapa löystyy, minusta se kannattaa vaihtaa.

Kun vavan osia sitten usein kiristelee pitkillä reissuilla, niin kuin minä teen, joskus osat ovat reissun päätteeksi jumiutuneet. Konsteja on monia niiden irrottamiseen, mutta mielestäni paras on kaverin kanssa ottaa kunnolla kiinni ja kääntää ristiotteella osia eri suuntiin. Itselläni on nykyään aina mukana työhanskat, joissa on pitävä kumipinta. Niillä saa todella pitävän ot-

teen vavasta. Tuollaiset hanskat maksavat muutamana euron, joten sellaiset kannattaa hankkia kalakassiin.

Jos ja kun joskus osat jumittavat ja ne irrotetaan jopa lievää väkivaltaa käyttäen, kannattaa huolehtia, etteivät vaparenkaat väännä irrotuksessa.

Jos osat ovat Über-jumissa, joku viisas on sanonut, että kylmä saattaa auttaa.

Vavat säilytän aina mahdollisuuksien mukaan mökin seinustalla tai sellaisessa paikassa, jossa ne eivät ole kulkuväylällä. Olemme kaverien kanssa tehneet pitkistä nauloista mökin seinustalle vavoille paikat ja siinä ne ovat turvassa yön pimeinä tunteina satunnaisten kaatuilijoiden varalta.

Siimat

Eräs tärkeä asia, josta kannattaisi huolehtia on siimojen, ja ennen kaikkea pohjasiimojen kuivaus ja tarkistus aika-ajoin. Kelan kastuessa kunnolla, yleensä myös pohjasiimat kastuvat. Itse otan aina kauden päätteeksi rannarit kokonaan ulos keloilta, esimerkiksi nurmikolle ja reilusti pohjia perään. Sitten jätän kelan ”tuulettumaan”. Luulen ja tiedän, että tämä toimenpide antaa pohjasiimoille lisää elinaikaa. Myös kuidut imevät kosteutta ja pitää muistaa, että aina vesistöä vaihdettaessa, mikäli kela on lillunut joessa, tunnollinen kalastaja joko vetää siimat ulos kelalta ja kuivattaa siimat, tai desinfioi kelansa.

Muistan erään tapauksen, jossa pohjasiimat olivat kalastajalla homeessa ja kalan vetäessä ne tuppasivat jumittamaan. Onneksi kala kuitenkin tuli rantaan.

Jos sitten taas on ollut niin onnellinen tilanne, että suuri lohi on kiskonut pohjasiimoja ulos oikein urakalla, käy monesti niin, että taistelun tuoksinassa siimat on kelattu vähän niin ja näin takaisin kelalle. Itse olen jokusen kerran vetänyt pohjia nurmikolle kovemman taistelun jälkeen ja olenkin huomannut, että pohjat ovat menneet välillä inhottavasti sotkuun, kun on kelannut siimoja vauhdilla sisään.

Eräs tapaus onkin jäänyt mieleeni unohtumattomasti. Kun aikanaan sain isoimman tähän astisista kaloistani, minulla oli käytössä Hardyn Cascapedia 4/0 Limited Edition -kela. Kela oli käännetty minulle vasuriksi ja ennen reissua eräs ystäväni kokeili kelaa. Hän taas kelaa oikealla, ja kun hän otti kelan kokeillakseen kelausta, hän pyöritti auki olevilla jarruilla olevaa kelaa ”väärrään” suuntaan. No, juoksusiimat pamahtivat kelalla sotkuun, enkä sitten jaksanut kunnolla selvittää sotkua.

Homma unohtui ja kun sitten reissussa tartutin tuon suuren kalan, muistin, että ne hel-

vetin siimat ovat kierteellä. Kala veti pohjille ja näin kelasta, kuinka siima kiersi edellisen lenkin alta. Tässä oli katastrofin paikka, mutta onneksi kala pysyi noin 70 metrin säteellä, joten selvisin hommasta säikähdyksellä. Sen jälkeen olen aina, kun joku ottaa kelani, sanonut heti, että kela on sitten vasuri.

Ampumapäät rullaan aina siististi kerälle niin, ettei niihin tule kierrettä. Tämä vie hie-man aikaa, mutta kun ne ovat rullattu hyvin ja kierteet on oikaistu pois, siima säilyy hyvänä pitkään. Itse rullaan siimat ihan perusmuovi-seen siimapuolaan ja säilytän niitä Minigrip-pusseissa, joihin olen tussilla kirjoittanut mikä siima on kyseessä.

Mikään ei ole niin hanurista, kuin kierteellä oleva siima. Kierrettä on helkutin hankala saada pois, ja tuollainen kierteinen siima yleensä uittaa perhonkin päin prinkkalaa ennen oike-nemistaan kunnolla.

Ennen kalastusta ja miksei kalastuksen ai-kanakin, kannattaa tarkistella ampumapään ja rannarin lenkit. Ei ole yksi eikä kaksi kertaa, kun lenkit ovat ajan myötä menneet huonoiksi

ja sitten tietysti kalan kanssa käy köpelösti. Mi-kään ei harmita niin paljon, kuin katkenneet loopit, joita ei ole tarkistettu. Varsinkin oppo-siimoilla ja kestävillä perukkeilla kalastettaessa, monesti perhoja revitään hullun lailla pohjasta. Perukkeet ovat niin kestäviä nykyään, että ne leikkaavat perhosiiman pinnan rikki ja ajan kuluessa ydin pettä.

Rannarit vaihdan joka kevät. Teen lenkit mo-lempiin päihin ja kesän kuluessa, kun rannari huononee käytössä, vedän sen ulos, ja käännän sen. Näin on helppo saada taas uutta ranna-ria käyttöön. Itse suosin monofilirannareita, joista Sawadan Flat Beam on ollut ykkönen. Nyt valmistus on lopetettu, ja varastoissani on muutamaksi vuodeksi puolia omaan käyttöön, mutta jokin uusi korvaava pitäisi löytää.

Joku on joskus kysynyt miksi käytän mono-filirannareita, ja kokemukseni pohjalta syy on, että en ole yhtään hyvää päällystettyä vielä löy-tänyt. Ne ovat mielestäni vielä inhottavampia kuin monofililit ja varsinkin kun pinta kuluu, se kerää ainakin minulla paljon enemmän sotkua kuin monofili.

Kelojen hoito

Sitten päästään lempiaiheeseeni, nimittäin ke-loihin. Olen viehtynyt S-kampisiin keloihin ja niitä onkin kertynyt jokunen kappale. Itse säilytän aina kelat jarrut nollilla ja käännän jarrut pois myös silloin, kun en poolilla ole vuorossa. Noissa rumpujarrullisissa keloissa kuvittelisin tuon 0-asennon olevan paras säilyt-tyksen kannalta. Kalassa ollessani säilytän aina kelat neopreenisissa pusseissa ja pidänkin suo-ranaisena hölmöytänä jättää vapa ja kela lähelle hiekkaa ilman suojaussia.

Talven aikana putsaan ja huollan kelat, öljy-ten ne ja varmistan, että ennen kuin pakkaan ne hyllylle ovat jarrut auki.

Itselleni aikanaan Laksellillä kävi niin, että vapani oli puskaa vasten nurmikolla ja parin metrin päässä oli kuivaa, hienoa hiekkaa. Yht-äkkiä alkoi satamaan ja pisarat olivat todella isoja. Pisarat tulivat kuivaan hiekkaan lujaa ja kuiva hiekka lensi pisanan voimasta ilmassa sinne puskan viereen, jossa vapani oli pystyssä, ja tietysti ilman kelasuojaa. Sateen loputtua

Kun kamat ovat kunnossa, on kalastus mukavaa.

*Kahluhousun
pienet reiät pai-
kattuna liimalla.*

*Tässä vaihees-
sa kääntöä kan-
nattaa vetää
rauhassa.*

otin vavan mennäkseni heittämään. Ihmettelin kuinka vavan yläkahva oli hiekassa, vaikka vapa oli pystyssä nurmella. Menin veteen ja kiskaisin siimaa kelalta kerran, ja niinhän siinä kävi, että kela hirtti kiinni. Hiekkaa oli lentänyt myös kelaan ja tuo nimeltä mainitsematon ruotsalainen tuote jumiutui niin totaalisesti, että jouduin purkamaan sen osiin. Loppujen lopuksi vaihdoin sinne osia laakereita myöden. No, kelastahan tuli uutta ehempi, mutta sen opin, että ilman kelapussia en kelojani enää ulkoiluta.

Tämä tapahtui 90-luvun puolessa välissä.

Toinen tapaus liittyy kelan säilytykseen. Aikanaan, kauan sitten omistin Bringsenin Black Shadown, jossa on korkkijarru. Olin unohta-

nut kelan säilytykseen jarrut kiinni ja eräänä syksyisenä aamuna ajelin Kokemäen joelle kalaan. Pääsin ”Paskavatkaamon” rantaan, ja ajattelin, että onpa onni iskenyt, kun paikalla ei ole ketään muuta. Muutama lohi kävi pinnassa, joten laitoin vavan kasaan ja heitin kelan kiinni vapaan. Otin perukkeesta kiinni vetääkseni siimaa ulos ja sitä tulikin ehkä kymmenen senttiä, jonka jälkeen kela hirtti niin jumiin, etten saanut puolaa liikkeelle suuntaan tai toiseen, enkä puolaa irrotettua. Eikä tietysti toista kelaa mukana..

Ajelin samantien kotia kohti ja taisin siinä hiiltymyksen puuskassa pysähtyä puhelinkopille ja soittaa maahantuojan edustajalle, ja avata hieman sanaista arkkuani. Tosin, loppujen

lopuksi syyhän oli täysin minun, koska olin jättänyt kelan jarrut kesän jäljiltä kiinni, enkä juuri ollut korkkia huoltanut. Kela lähti Ruotsiin huoltoon ja tuli takaisin entistä ehompana. Minulla ei ole korkkia vastaan mitään, mutta tämän tapauksen jälkeen en ole korkkijarrullista kelaa omistanut.

Tämä on siis tapahtunut aikaa ennen käynköitä.

Kahluhousut

Olen aina sanonut, että mikään ei harmita niin paljon, kuin vuotavat kahluhousut. Itselläni on aina reissussa vähintään kahdet housut, yleensä kolmet. Monesti on housujen roudaus pelastanut oman tai kaverin reissun. Kalassa ollessa Goretex-housut kannattaa kuivattaa ensin sisäpuolelta, sitten ulkoa. Jos ulkona on hyvä tuulenhenkäys ja housut saa roikkumaan niin, että sisäosa tuulettuu, voi ne kuivata toki kääntämättäkin.

Kun housua kääntää, ei kannata repiä hulluna puntteja ympäri. Varsinkin siinä kohdassa, jossa neopreenisukan sauma tulee esiin, kannattaa kääntää hellästi. Olen itse repimällä saanut sauman vuotamaan ja tiedän parit muutkin housut, joista sukan ja Goretexin sauma on alkanut tihkumaan vettä liiallisesta repimisestä johtuen.

Tästä aasinsiltana heittäisinkin valmistajille ja edustajille vinkin, missä perään kuuluttaisin saumakohtien lisävahvistusta, juuri näillä osin housua. Muutenkin itse pidän ”peltisemmistä” housuista, silläkin uhalla, että ne eivät hengitä niin hyvin, mutta kestävyys on parempi. Jotenkin housu istuu päälle paremmin, kun se on paksumpi ja vähän jämakämpi. Itselläni parit Simmsit ja Patagoniat. Esimerkiksi Simmsin housuissa pidän jokusen vuoden ”vanhempaa” G4 zippimallia päälle istuvampana kuin uutta mallia, joka kaapistani löytyy myös. Uusi toki on hengittävämpi ja modernimpi, mutta se on jotenkin koen, että se vanhempi sopii minulle paremmin. Omistan myös Patagonian vetoketjulliset ja ne ovat olleet kovassa ajossa myös lainattuna kavereille, eikä niissä ole ilmennyt ongelmia. Leikkaus ei ehkä minun päälleni ole aivan timmi, mutta nuo housut ovat kestäneet hyvin. Edelleen kestävimät housut, jotka olen omistanut olivat Simmsin ensimmäiset Guidet, ne vaaleat. Ostin aikanaan kyseiset housut ensimmäisestä erästä, mitä Suomeen tuli. Ne olivat minulla yli kymmenen vuotta ja kun annoin ne pois, ne olivat vieläkin ehjät.

Nykyään tuntuu siltä, että tavaroita tehdään lyhyemmälle kestoajaksolle. Sehän on tietysti ymmärrettävää bisneksen kannalta, mutta näin kuluttajan näkökulmasta tuollaiset kes-

tävyteen panostetut housut olisivat minulle mieluisampi vaihtoehto, kuin se, että housuissa on jotain turhanpäiväisiä lisävarusteita, tai yritetään saada optimaalista hengittävyyttä yms.

Joidenkin valmistajien housut ovat todella heikkolaatuisia, joten minä ainakin panostan laatuun ja kestävyyteen, ja ennen kaikkea hyvin toimivaan huoltoon ja takuuseen.

Tosin, minulla housut joutuvat todella lujille, koska kalastan kuitenkin keskiverto-heppua enemmän ja kahlaan paljon.

Eräs pieni, ja ehkä mitättömältä tuntuva tekijä kannattaa myös huomioida. Mikäli jyrssi kynsiään, niin kuin minä joskus harvoin teen, kannattaa huolehtia, ettei kynsien kulmissa ole jyrsimisestä tulleita teräviä reunoja. Olen itse kiinnittänyt asiaan huomioita ja kun käännän housuja nurinperin, huomaan monesti tuollaisen kynnen kulman osuvan kalvoon. Uskoisin, että käden sujahtaessa puntista sisään, terävä reuna osuessaan kunnolla kalvoon, saattaa aiheuttaa siihen vuodon

Reissussa minulla on aina mukana kahluuhousujen korjaussetti. Kotona voi tietysti lähettää housut huoltoon, mutta ainakin itse korjaan pieniä vuotoja, jotka löytää helposti, kun osaa suurin piirtein etsiä oikeasta kohdasta. Vuotokohdat löytää kohtuullisen iisisti Iso-propyylialkoholilla, jota myydään apteekkeissa. Tuote laitetaan sellaiseen kastelupumppuun, pumppu säädeätään sumutusasennolle, ja sitten suihkaistaan ainetta kerran pari oletettavan vuotokohdan seuduille. Ja tämä siis tehdään kalvon puolelle. Koska alkoholi on ainesosiltaan erilaista kuin vesi, se menee kalvon läpi, jättäen hetkeksi tumman läntin reikäkohtaan. Jos reikä ei ole iso, voi sen itse korjata laittamalla Aquasurea tms. reiän päälle. Kannattaa laittaa tietysti hieman laajemmalle alueelle liimaa kuin mitä on reiän halkaisija.

Isompien reikien tai repeämien paikkaus onnistuu paikkaukseen tarkoitettulla paikalla. Jos taas housut vuotavat saumasta, on parasta lähettää ne korjaukseen. Takuu menee tietysti housuista helposti kun suttaa liimaa joka paikkaan. Been there and done that...

Kauden jälkeen pesen housut viileällä vedellä ämpärissä käsinpesulla, käyttäen hajusteetonta pesupulveria. Pesun jälkeen huuhtelen ne haalealla vedellä ja kuivatan ensin sisäpuolen ja sitten ulkopuolen. Moni pesee housut koneessa, mutta minä en.

Kuivat housut säilytän kaapissa roikkumassa vetoketju auki. Minulla on vetoketjunhoitoainetta, mutta enpä ole vielä koskaan sitä laittanut. Ehkäpä pitäisi kokeilla.

Jos kahluuhousujen sukkaosat tulevat tiensä päähän, eikä enää maksa vaivaa lähettää niitä korjaukseen, olen itse jatkojalostanut housuja

Onnistuneen rupeaman tulos. Kuva: Harri Hilden.

Muutama muistutus

Jos ja kun lohestaja, ja miksei muukin kalastaja kantaa tölkkejä tai muuta peltistä, pulloja tai muovista tavaraa mukanaan luontoon, ne täytyy sieltä myös tuoda pois. Jos sen kaljapurkin sinne jaksaa kantaa täytenä, jaksaa sen tuoda tyhjänä poisikin. Minua sitten sapettaa aivan helvetisti kulkea tuolla luonnossa ja katsella sitä paskan määrää mikä sinne kertyy. Kun itse kalastan miltei pelkästään Norjassa, soisin maanmiesteni ja muidenkin huolehtivan omista jätöksistään. Tämä koskee myös itseäni.

Monet ovat ne kaljatölkit ja perukkeet, jotka olen kerännyt rannoilta, ja turhan monet niistä tölkeistä ovat suomalaisia. Ei sillä, kyllä se norskikin paskaa luontoaan, mutta kun aina valitetaan suomalaisista ja meidän käytöksestämme, olisi järkevää ainakin huolehtia omat jätöksensä pois leiripaikoilta. Tässä olisikin kalatuskunnille ja miksei muillekin tahoille miettimisen paikka; miten hoitaa rannoille sellainen järjestelmä, että se mahdollisilla sanktioillaan pakottaa kalastajan huolehtimaan jätteistään?

liimaamalla niihin saappaat. Tämä onnistuu pienellä kikkailulla helposti. Olenkin aina tilaisuuden tullen ostanut tarjouksessa olevia neopreenisiä pilkkisaappaita tähän tarkoitukseen.

Esimerkiksi Muck- ja Bogs Bootit ovat erinomaisia saappaita, ja niiden liimaaminen housuun käy kohtuu iisisti. Tottakai tämä on sellaista puuhastelua talven pimeinä iltoina, mutta kun keväällä käy paljon treenaamassa heittoa, tuollaiset saappaalliset kahluupökät ovat aivan ehdottomat.

Olen suutarilla liimauttanut saappaisiin huopapohjat ennen housuihin yhdistämistä saaden mukavan pidon saappaaseen. Yhdet housut olivatkin käytössä saappaat liimattuna monta vuotta ja pidin niitä jopa mukavampina päällä kuin irtokengällisiä housuja.

Nytkin kaapissa odottaa saappaat ja housut liimaamista.

Jos ja kun sitten jossain vaiheessa nämäkin housut pettävät, olen vielä tässäkin jatkanut hommaa siten, että jos saapas ja housun puntti ovat vielä ehjiä, olen leikannut puntit irti, tehden itselleni ”mulkku”- eli kahluusaappaat.

Kahluukengät

Nykyään kengissä on usein jonkin sortin kumi- pohja. Minun mielestäni huopa on silti ainoa materiaali, mikä oikeasti pitää märillä ja limaisilla kivillä. Itse omistan kolmet kahluukengät, joissa kaikissa on kumipohja. Se on uutena hyvä, mutta ainakin minun käytössäni se kuluu nopeasti. Nastat auttavat pitävyydessä, mutta kun ne kuluvat, niiden pito on yllättävän pienestä kiinni.

Ei se kulunut looppi kestänyt kalaa.

Jos nastat laittaa kenkiin, on hyvä muistaa, että terasseilla ei kannata kulkea. Myös veneen pohja menee äkkiä kamalaan kuntoon, kun siistissä pinnassa on satoja pieniä painaumuksia.

Itse pidän tukevista kengistä, ja parhaat kengät mitä olen omistanut ovat Simmssin nahkaiset Guidet. Ne ovat hyvät jalkaan ja kestävätkö kovaa kulutusta. Itse pidän myös erittäin tärkeänä kenkien hyvää tuntumaa kun kahlaa. Jotkut kengät tuntuvat sellaisilta, millä on hankala tuntea pohjan muotoja jalkojen alla.

Kahluukengiä ei varmasti sen paremmin tarvitse huoltaa, mutta minä ainakin pesen kengät ennen talviteloille laittoa, varsinkin jos olen täällä kotisuomen lohivesissä kahlailut. Norjassa vesi on kirkasta ja puhdasta, ja harvemmin mitään hajuhaittoja kertyy.

Ennen talvivarastointia kannattaa kengät kuitenkin pestä puhtaalla vedellä ja ennen kaikkea kuivattaa kengät kunnolla niin, että mahdolliset irtopohjalliset otetaan irti kuivatuksen ajaksi. ■